

LA VIABILITAT D'UNA CATALUNYA INDEPENDENT SEGONS LA SEVA HISENDA

Núria Bosch

Catedràtica d'Hisenda Pública

Universitat de Barcelona

1. INTRODUCCIÓ

Catalunya està vivint un moment històric, ja que hi cap la possibilitat que esdevingui un estat independent. Aquest fet fa que hom es pregunti si és viable des d'un punt econòmic. L'objectiu d'aquestes pàgines és, doncs, demostrar la viabilitat de Catalunya com estat des del punt de vista de les seves finances públiques.

El treball consta de quatre apartats, essent el primer aquesta breu introducció. El segon apartat analitza la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central, tema cabdal per determinar la viabilitat financera de la Generalitat en un estat independent. En el tercer apartat es determina el guany fiscal que la Generalitat experimentaria amb la independència i els seus ingressos i despeses addicionals que aquesta li ocasionaria. Finalment, el quart apartat és de conclusions.

2. LA BALANÇA FISCAL DE CATALUNYA AMB EL SECTOR PÚBLIC CENTRAL ESPANYOL¹

2.1. CONCEPTE I MÈTODE DE CÀLCUL

La balança fiscal de Catalunya és la diferència entre les despeses que el sector públic central destina a Catalunya i els impostos i altres ingressos aportats des de Catalunya al sector públic central. La balança fiscal ens diu quina part dels impostos pagats pels catalans al govern central retornen en forma de serveis públics i despesa pública a Catalunya.

Pel que fa al càlcul de les balances fiscals, hi ha un debat intens sobre quantes metodologies hi ha i quina és la millor. Només n'hi ha dues avalades acadèmicament: la

¹ Vegeu Bosch i Espasa (2014b).

del flux càrrega-benefici i la del flux monetari². Les diferències provenen de com es comptabilitzen territorialment els impostos i les despeses. La metodologia del flux càrrega-benefici imputa els impostos al territori on resideixen les persones que finalment suporten la càrrega impositiva. Per exemple, els impostos sobre les empreses, com ara l'IVA, es poden traslladar en augments dels preus dels seus productes, la qual cosa suposa que la incidència efectiva de l'impost recauria sobre els consumidors finals dels dits productes. Aquest efecte és rellevant quan els consumidors i les empreses resideixen en territoris diferents.

En canvi, l'enfocament del flux monetari imputa els impostos al territori on es localitza la capacitat econòmica sotmesa a gravamen, és a dir, on es localitza l'objecte imposable, independentment d'on resideixen les persones que finalment suporten la càrrega impositiva. Per exemple, l'impost de societats pagat per una empresa que té el seu domicili fiscal a Madrid i, per tant, recaptat a Madrid, però la factoria on produeix se situa a Catalunya, segons aquest sistema l'impost es comptabilitzarà a Catalunya, ja que és on es localitza l'objecte imposable.

Pel que fa a la despesa, la metodologia del flux càrrega-benefici assigna la despesa al territori on resideix el beneficiari, independentment d'on es produeix el servei públic o es fa la inversió. Per la seva part, el mètode del flux monetari atribueix la despesa al territori on aquesta es localitza, independentment del lloc geogràfic on s'ubiquen els beneficiaris finals d'aquesta decisió. Per tant, la despesa s'imputa on es localitza el personal, la utilització de béns corrents i serveis, la percepció de les transferències i la realització de les inversions.

En l'enfocament del flux càrrega-benefici és necessari establir hipòtesis sobre l'àmbit dels beneficiaris i sobre la quantificació dels beneficis que els béns i serveis els proporcionen, fet que el fa complex i molt sensible a petits canvis en les hipòtesis establertes. El flux monetari esdevé relativament senzill de càlcul si es disposa d'una comptabilitat pública territorialitzada, com succeeix en el cas de l'Estat espanyol. Per aquesta raó, el grup d'experts que va calcular la balança per a la Generalitat de Catalunya creu que s'ha de posar més èmfasi en la balança resultant del flux monetari³.

² Vegeu Bosch, Espasa i Solé-Ollé (2010) per a una anàlisi metodològica del càlcul de les balances fiscals.

³ Vegeu Generalitat de Catalunya (2012), pàg. 5.

També cal dir que el mètode del flux càrrega-benefici és més correcte per analitzar l'acció del sector públic en termes redistributius i d'equitat. En canvi, l'enfocament del flux monetari és més adequat per analitzar la influència que té el sector públic sobre el creixement econòmic d'un territori i, alhora, per analitzar quin seria el resultat fiscal que experimentaria un territori si esdevingués independent.

L'enfocament del flux monetari és el que ens indica amb més claredat els ingressos fiscals que es generen a Catalunya donat el nivell de la seva renda, riquesa o consum, independentment de qui finalment suporta la càrrega impositiva o on té lloc la recaptació dels impostos, que depèn de l'organització de l'administració tributaria. És l'enfocament que ens diu els ingressos fiscals que generaria Catalunya si fos un estat independent. Dit d'una altra manera, aquest enfocament ens indica la capacitat de despesa que tindria Catalunya si pogués accedir a tots els recursos que genera⁴. El criteri del flux monetari també és el que ens convé per calcular els resultats fiscals que ens proporcionaria la independència, doncs l'enfocament del flux càrrega-benefici comptabilitza unes despeses públiques que no es realitzen a Catalunya, sinó que es fan fora del seu territori, com ara la del funcionament de l'administració central a Madrid o la casa del rei o el Museu del Prado, i que si fos independent ja no hauria de contribuir amb els seus impostos al seu finançament. Tots aquests diners, que ara aportem per aquesta finalitat, es quedarien a Catalunya, malgrat que una part els hauríem de dedicar a finançar les estructures d'estat que ara no tenim.

Finalment, una darrera qüestió metodològica. A l'hora de calcular el saldo de la balança fiscal, s'ha de tenir en compte si el pressupost del govern central presenta dèficit o superàvit. Si presenta dèficit vol dir que el sector públic s'endeuta per finançar-lo i que aquest deute, més tard o més d'hora, s'ha de tornar. Com es torna? Doncs mitjançant els impostos que paguen els contribuents. Per tant, el dèficit d'avui suposa més impostos demà. Així doncs, aquest efecte del dèficit l'hem de tenir en compte quan es calcula el saldo de la balança fiscal, s'ha de computar la càrrega impositiva futura que suposarà pels contribuents el dèficit del pressupost del sector públic central. Això es coneix com neutralitzar el saldo fiscal. El que es fa a la pràctica és incrementar els ingressos de cada territori en la quantia resultant de distribuir el dèficit en funció de la pauta de la distribució territorial dels ingressos. Altrament, en cas que el pressupost del sector

⁴ Vegeu López Casasnovas (2014).

públic central presenti superàvit s'actuarà de manera contrària, disminuint els ingressos, ja que un superàvit suposa menors impostos en el futur⁵.

Així mateix, una altra raó per neutralitzar és que la suma dels saldos fiscals de tots els territoris ha de ser zero. En cas contrari, no es podrà veure la redistribució territorial resultant de la política fiscal de l'Estat. Si no es neutralitza una situació de dèficit (superàvit), en el pressupost central provoca una millora (un empitjorament) generalitzada del saldo fiscal de tots els territoris.

Per últim, la neutralització es fa necessària per comparar l'evolució dels saldos al llarg del temps, ja que el cycle econòmic farà que la situació financera del sector públic central sigui diferent d'any en any i, com a conseqüència, els saldos estaran influïts pel cycle econòmic. Per conèixer quins són els saldos fiscals estructurals s'ha de neutralitzar.

2.2. RESULTATS

La Generalitat té dades de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central des del 1986. En el quadre 1 i gràfic 1 es pot veure el seu saldo fiscal en milions d'euros i com a percentatge del PIB. Segons la metodologia del flux monetari, les dades del saldo comprenen el període 1986-2011, en canvi segons la metodologia càrrega-benefici, només hi ha informació del període 2001-2011.

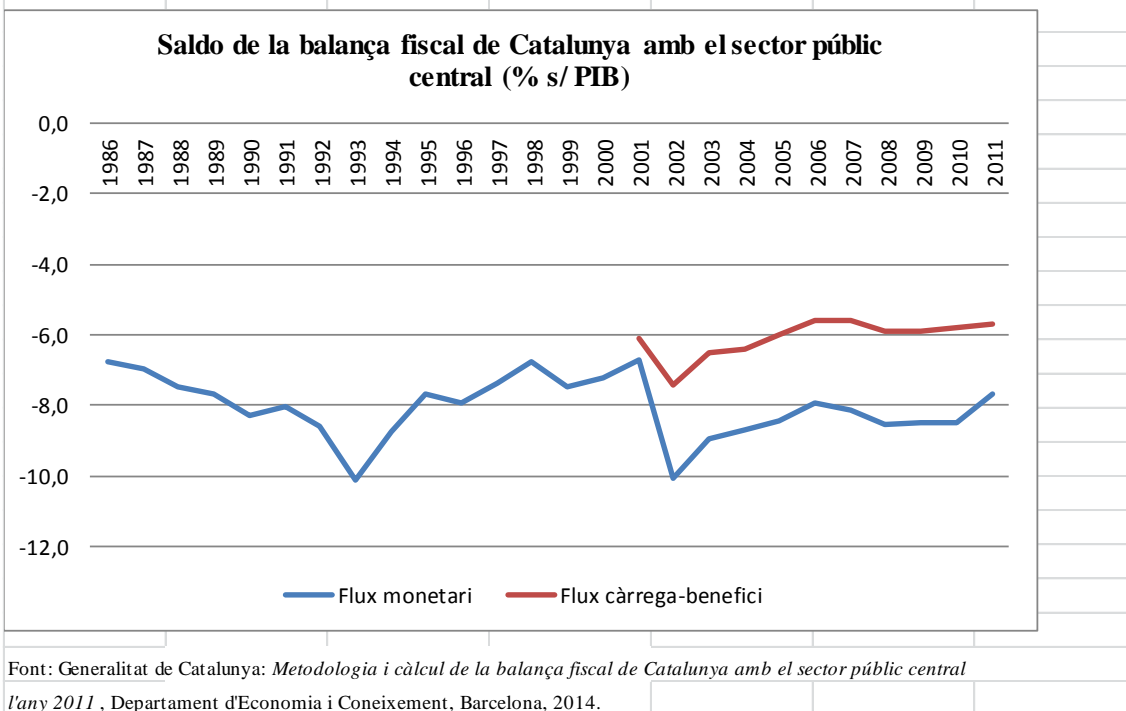
⁵ En lloc d'ajustar via ingressos, també és pot fer via despeses. Això vol dir, rebaixant-les en cas de dèficit i incrementar-les, en cas de superàvit. Ara bé, ajustar via ingressos té un avantatge respecte a ajustar via despeses, i és que millora la balança fiscal estructural teòrica. Això es degut a que els ingressos són més volàtils que les despeses amb el cycle econòmic. Vegeu Generalitat de Catalunya (2012), pàg. 10.

Quadre 1					
Saldos de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central					
	Flux monetari		Flux càrrega-benefici		
	Milions €	% PIB	Milions €	% PIB	
1986	-2.465	-6,8			
1987	-2.868	-7,0			
1988	-3.466	-7,5			
1989	-4.056	-7,7			
1990	-4.867	-8,3			
1991	-5.174	-8,0			
1992	-5.988	-8,6			
1993	-7.263	-10,1			
1994	-6.732	-8,8			
1995	-6.416	-7,7			
1996	-7.088	-7,9			
1997	-7.018	-7,4			
1998	-6.813	-6,8			
1999	-8.124	-7,5			
2000	-8.532	-7,2			
2001	-8.565	-6,7	-7.526	-6,1	
2002	-13.696	-10,1	-10.225	-7,4	
2003	-13.036	-8,9	-9.586	-6,5	
2004	-13.595	-8,7	-10.123	-6,4	
2005	-14.186	-8,4	-10.141	-6,0	
2006	-14.493	-7,9	-10.320	-5,6	
2007	-15.913	-8,1	-11.136	-5,6	
2008	-17.200	-8,6	-11.860	-5,9	
2009	-16.409	-8,5	-11.475	-5,9	
2010	-16.543	-8,5	-11.258	-5,8	
2011	-15.006	-7,7	-11.087	-5,7	
Mitjana		-8,0		-6,1	
Desviació estàndard		0,9		0,6	

Font: Generalitat de Catalunya: Metodologia i càlcul de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central l'any 2011. Departament d'Economia i Coneixement, Barcelona, 2014.

Els resultats posen de manifest que Catalunya sempre té dèficit fiscal amb el sector públic central, és a dir, el que s'aporta al sector públic central és molt més gran que el que es rep. Aquesta diferència, que representa la contribució en forma de serveis públics o despesa pública que els catalans fan a l'Estat sense retorn, l'any 2011 era de 15.006 milions d'euros segons l'enfocament del flux monetari i de 11.087 segons el de la càrrega-benefici. Això és d'esperar, ja que Catalunya és un país amb un nivell econòmic superior a la mitjana del conjunt de l'Estat espanyol i, per tant, és lògic que hi hagi una redistribució cap als territoris menys pròspers. El problema no és, doncs, el signe del saldo fiscal, sinó la magnitud.

Gràfic 1

Així, sota l'enfocament del flux monetari, Catalunya presenta de mitjana del període 1986-2011 un dèficit fiscal de l'ordre del 8% del PIB català. És remarcable la seva estabilitat en el temps, que oscil·la entre el 6,8% i el 10,1% del PIB català, malgrat tots els canvis que s'han produït en els últims 26 anys. El dèficit fiscal, segons l'enfocament càrrega-benefici, adopta una mitjana del 6,1% del PIB, dos punts per sota de l'altre enfocament.

Una altra manera de presentar els resultats de la balança fiscal és a través de la participació de Catalunya en el total dels ingressos i de les despeses del sector públic central. D'acord a la metodologia del flux monetari, en el període 1986-2011 Catalunya va aportar de mitjana el 19,5% dels ingressos del sector públic central i va rebre el 14,0% de les seves despeses, percentatge que se situa per sota al pes de la seva població, 16% (quadre 2).

Quadre 2		
Participació de Catalunya en els ingressos i despeses del sector públic central.		
Flux monetari		
	% Ingressos	% Despeses
1986	18,9	14,2
1987	19,0	14,2
1988	19,0	14,0
1989	19,1	13,9
1990	19,2	13,8
1991	19,3	14,0
1992	19,4	14,1
1993	19,3	13,7
1994	19,3	14,0
1995	19,8	14,8
1996	19,9	14,7
1997	20,0	15,0
1998	19,6	15,0
1999	19,7	14,3
2000	19,7	14,4
2001	19,7	14,6
2002	19,8	13,0
2003	19,7	13,4
2004	19,6	13,3
2005	19,7	13,4
2006	19,6	13,7
2007	19,5	13,5
2008	19,3	13,5
2009	19,3	14,1
2010	19,4	14,2
2011	19,2	14,0
Mitjana	19,5	14,0
Desviació estàndard	0,3	0,5
Font: Generalitat de Catalunya: <i>Metodologia i càlcul de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central l'any 2011</i> , Departament d'economia i Coneixement,		

La diferència, entre el que aporta Catalunya i el que rep, es fa més gran si no es tenen en compte els ingressos i les despeses de l'Administració de la Seguretat Social. Aquest còmput permet analitzar la despesa més discrecional que fa l'Estat, ja que en el cas de les pensions el govern central no té marge de maniobra per decidir el destí territorial d'aquests recursos. En canvi, en la resta de la despesa, el govern pot decidir més lliurement la seva ubicació territorial. Per tant, aquestes xifres permeten veure més clarament allò que el govern central destina a Catalunya. En aquest cas, en el període 1986-2011 l'aportació mitjana de Catalunya va ser del 19,7% del total d'ingressos estatals i només va rebre el 11,1% de la despesa pública total (quadre 3). Per tant, de cada euro que aporta Catalunya al sector públic central només en retornen 0,44 cèntims.

Quadre 3				
Participació de Catalunya en els ingressos i despeses del sector públic central, excloent la Seguretat Social. Flux monetari				
	% Ingressos	% Despeses	Diferència	Diferència/Ingressos
1986	19,1	10,3	8,8	0,5
1987	19,1	10,6	8,5	0,4
1988	19,1	10,6	8,4	0,4
1989	19,3	10,8	8,5	0,4
1990	19,4	10,6	8,8	0,5
1991	19,6	10,4	9,1	0,5
1992	19,8	10,8	9,0	0,5
1993	19,8	10,4	9,4	0,5
1994	19,8	10,2	9,6	0,5
1995	20,1	13,0	7,1	0,4
1996	20,4	12,9	7,5	0,4
1997	20,8	13,4	7,4	0,4
1998	19,9	13,6	6,3	0,3
1999	19,9	12,5	7,5	0,4
2000	19,9	12,6	7,2	0,4
2001	19,8	13,0	6,8	0,3
2002	20,0	9,7	10,3	0,5
2003	19,9	10,3	9,6	0,5
2004	19,7	9,8	9,9	0,5
2005	19,9	9,8	10,1	0,5
2006	19,8	10,5	9,4	0,5
2007	19,7	10,3	9,4	0,5
2008	19,4	10,5	8,9	0,5
2009	19,3	11,4	7,9	0,4
2010	19,5	11,3	8,2	0,4
	19,5	9,4	10,1	0,5
Mitjana	19,7	11,1	8,6	0,4
Font: Generalitat de Catalunya: <i>Metodologia i càlcul de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic Central i</i> , Departament d'Economia i Coneixement, Barcelona, 2014.				

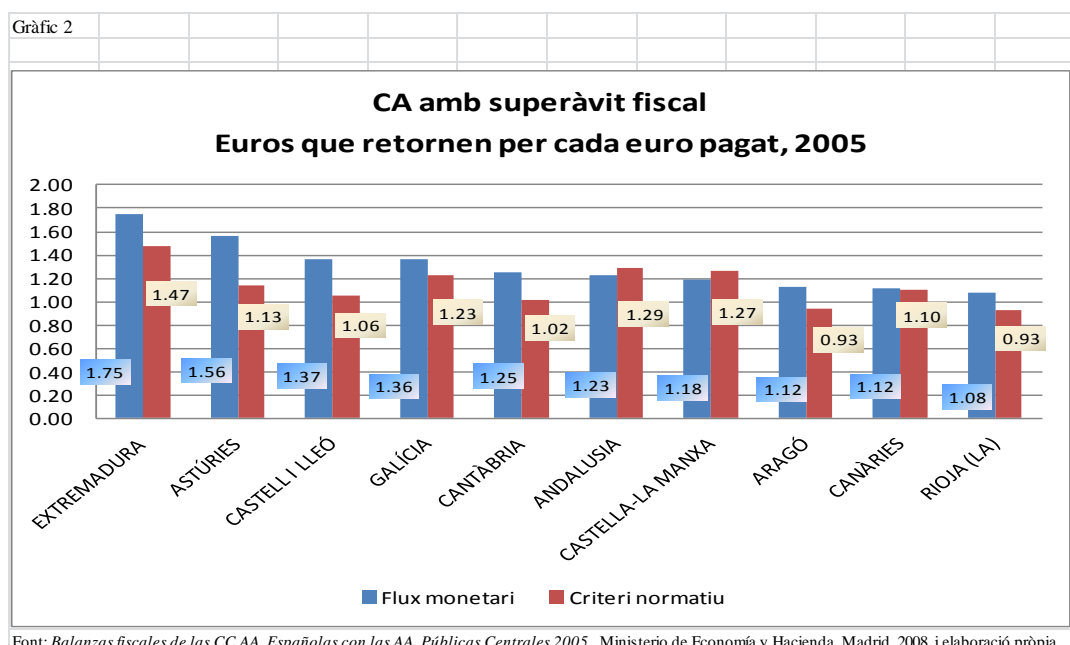
2.3. VALORACIÓ DELS RESULTATS

2.3.1. CRITERI NORMATIU

Després de veure els resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central, sorgeix la pregunta de si la magnitud del dèficit fiscal és excessiva o no. Abans de contestar aquesta pregunta, s'ha de dir, però, que és normal que els territoris rics tinguin dèficit fiscal i els territoris pobres tinguin superàvit fiscal, perquè lògicament tot estat fa una certa política redistributiva a nivell territorial. La qüestió aquí és analitzar si la magnitud del dèficit fiscal que pateix Catalunya és excessiva o no. Com es pot valorar això? Hi ha un primer criteri que és de tipus normatiu. Es podria trobar cert consens en la següent afirmació: un territori ha de contribuir a les arques estatals segons

la seva riquesa (d'acord amb el PIB) i ha de rebre d'acord a les seves necessitats i, aquestes necessitats, bàsicament venen representades pel pes de la població.

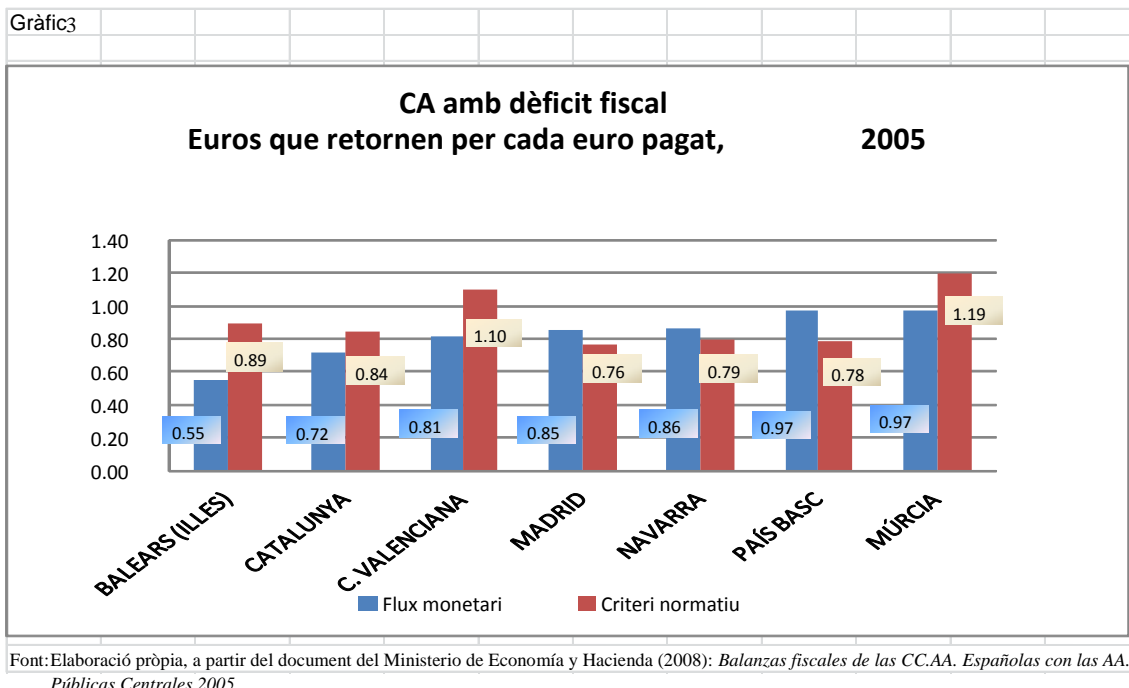
Què passaria si cada comunitat autònoma contribuís d'acord amb la seva riquesa (PIB) i rebés d'acord amb la seva població? El gràfic 2 mostra les comunitats autònomes amb superàvit fiscal, segons els càlculs fets pel govern central l'any 2008 corresponents a l'exercici de 2005 (l'única vegada que el govern central ha calculat les balances fiscals)⁶. S'observa com totes haurien de reduir el seu superàvit, llevat d'Andalusia i Castella- La Manxa. És a dir, actualment tenen un superàvit fiscal superior a aquell que resultaria d'aplicar aquest criteri normatiu. Per exemple, Extremadura, si s'apliqués aquest criteri normatiu, en lloc de rebre 1,75 hauria de rebre 1,47. Per tant, es constata que hi ha una redistribució molt favorable a aquests territoris.

El gràfic 3 mostra les comunitats autònomes que presenten dèficit fiscal. Aquí, per tant, trobem Catalunya. En tots els casos, llevat del País Basc i Navarra, es veu que el dèficit fiscal que tenen aquestes comunitats autònomes està per sobre del normatiu. És a dir, que el dèficit és més alt que si s'apliqués el criteri normatiu. Per exemple, Catalunya per cada euro aportat només li retornen 0,72 cèntims i, en canvi, si s'apliqués el criteri normatiu, haurien de retornar-li 0,84 cèntims. Per tant, si s'apliqués aquest criteri normatiu voldria dir que el dèficit fiscal de Catalunya hauria de reduir-se uns 4 punts

⁶ El 2014 el govern central també va calcular els fluxos fiscals de les comunicats autònomes, però sense seguir la metodologia estàndard explicada prèviament.

percentuals del PIB. És a dir, en lloc d'estar situat al 8% del PIB, hauria d'estar situat al 4% del PIB.

2.3.2. COMPARACIÓ INTERNACIONAL⁷

Un segon criteri per poder valorar si el dèficit fiscal de Catalunya amb el sector públic central és excessiu o no, és comparar-lo amb el de territoris d'altres estats, que siguin relativament rics, semblants a Catalunya. Lògicament, quan es fan aquestes comparacions internacionals, s'han de tenir en compte diferències metodològiques que hi poden haver en el càlcul, ja que, com s'ha dit abans, hi ha aquests dos grans enfocaments de càlcul, però sempre hi poden haver especificitats a l'hora d'aplicar-los. I també s'han de tenir en compte altres circumstàncies, com els nivells competencials que tenen aquests territoris, ja que poden influir en el resultat final.

A) Austràlia

En el cas de la federació australiana, és el Departament del Tresor de l'estat d'Austràlia Occidental qui calcula periòdicament les balances fiscals dels diferents estats i territoris de la federació. El mètode utilitzat és el del flux monetari.

⁷ Vegeu Montasell i Sánchez (2012)

Així mateix, els saldos es presenten sota el supòsit de pressupost equilibrat de la federació. En cas de dèficit pressupostari, l'equilibri s'aconsegueix incrementant els ingressos de la federació amb el 50% de l'esmentat dèficit, distribuït entre els estats d'acord amb la pauta distributiva territorial d'aquests ingressos, i disminuint les despeses de la federació amb l'altre 50 % del dèficit, distribuït entre els estats d'acord amb la pauta distributiva territorial d'aquestes despeses.

Quadre 4			
Saldo fiscal dels estats australians i del Territori del Nord amb el sector públic central, 2005			
		Saldo fiscal (en % s PIB)	Índex PIB per càpita (Austràlia= 100)
Territori del Nord		22,0	117,60
Austràlia Occidental		-3,93	107,68
Victòria		-0,89	101,55
Nova Gal·les del Sud		-1,62	98,26
Queensland		1,43	91,83
Austràlia Meridional		5,69	89,89
Tasmània		13,56	81,43
Font: Montasell Piñol, G. & Sánchez Rata, E. (2012), <i>Comparació internacional de les balances fiscals de les regions amb el sector públic central: una anàlisi de l'efecte redistributiu</i> , Papers de Treball, n° 1/2012, Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Economia i Coneixement.			

B) Bèlgica

A Bèlgica és el govern flamenc qui ha calculat les balances fiscals dels territoris belgues. La metodologia utilitzada és una barreja de la del flux monetari i la del flux del benefici. Així, per exemple, els salaris dels treballadors públics s'imputen a la regió de residència dels mateixos, criteri que respon a l'enfocament del flux monetari. En canvi, la compra de béns corrents i serveis es territorialitza segons l'indicador del PIB, d'acord amb el criteri del flux del benefici.

Els saldos fiscals es presenten amb el pressupost central equilibrat mitjançant la igualació dels ingressos a les despeses en cas de dèficit públic.

Quadre 5			
Saldo fiscal de les regions belgues amb el sector públic central, 2004			
		Saldo fiscal (en % s/ PIB)	Índex PIB per càpita (Bèlgica= 100)
Regió de Brussel·les		2,70	201,49
Flandes		-4,40	99,03
Valònia		8,40	71,83
Font: Montasell Piñol, G. i Sánchez Rata, E. (2012) <i>Comparació internacional de les balances fiscals de les regions amb el sector públic central: una anàlisi de l'efecte redistributiu</i> , Papers de Treball, núm. 1/2012, Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Economia i Coneixement.			

C) Canadà

Ruggeri (2010) ens ofereix les balances fiscals de les províncies canadenques. Els ingressos es territorialitzen segons el mètode del flux de benefici, és a dir, es posa l'èmfasi en qui suporta la càrrega dels impostos.

Les despeses segueixen l'enfocament del flux monetari, amb una excepció en el cas de la territorialització de les despeses en béns i serveis. Aquests no s'assignen al territori on es consumeixen, sinó al territori on generen renda, és a dir, on els béns i serveis són produïts. Per falta d'informació més detallada, com a indicador per a la territorialització d'aquestes despeses s'utilitza la renda primària, excloent, per tant, el sector públic.

Els saldos fiscals es presenten amb el pressupost públic equilibrat i es neutralitza via ingressos.

Quadre 6		
Saldos fiscals de les províncies canadenques, 2004		
	Saldo fiscal (en % s/ PIB)	Índex PIB per càpita (Canadà= 100)
Alberta	-3,23	144,97
Ontario	-2,33	103,09
Saskatchewan	6,08	101,23
Colúmbia Britànica	-0,90	93,92
Terranova i Labrador	10,93	92,83
Quebec	2,12	86,30
Manitoba	7,76	83,83
Nova Escòcia	9,98	78,65
Nova Brunsvic	11,02	78,18
Illa del Príncep Eduard	15,72	71,60

Font: Montasell Piñol, G. i Sánchez Rata, E. (2012), *Comparació internacional de les balances fiscals de les regions amb el sector públic central: una anàlisi de l'efecte redistributiu*, Papers de Treball, núm. 1/2012, Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Economia i Coneixement.

D) EUA

Els saldos fiscals dels diferents estats van ser calculats per la Tax Foundation el 2007. Els ingressos es territorialitzen d'acord amb l'enfocament del flux del benefici i les despeses bàsicament segueixen la pauta de l'enfocament del flux monetari.

La Tax Foundation presenta els saldos amb el pressupost equilibrat. Com que el 2005 hi va haver situació de dèficit, es va incrementar el nivell d'ingressos fins a igualar-lo al de les despeses. El dèficit es territorialitza d'acord amb la pauta de distribució territorial dels ingressos.

Quadre 7					
Saldos fiscals dels Estats Units d'Amèrica i el Districte de Colúmbia, 2005					
		Índex			Índex
	Saldo fiscal	PIB per càpita		Saldo fiscal	PIB per càpita
	(en % s/ PIB)	(EUA= 100)		(en % s/ PIB)	(EUA= 100)
Districte de Columbia	37,21	343,51	Pensilvània	1,35	93,03
Delaware	-2,85	164,49	Wisconsin	-2,56	92,92
Alaska	10,70	140,92	Ohio	0,85	91,66
Connecticut	-7,26	131,31	Dakota del Nord	11,01	91,61
Wyoming	1,79	125,18	Oregon	-1,24	91,43
Nova York	-4,03	118,58	Florida	-0,62	90,31
Nova Jersey	-8,81	118,28	Kansas	2,13	89,95
Massachusetts	-3,86	117,90	Tennessee	4,59	89,46
Nevada	-6,75	111,86	Indiana	0,87	89,26
Virginia	9,15	111,19	Michigan	-1,51	88,37
Colorado	-3,44	109,32	Vermont	1,51	88,14
Minnesota	-5,19	109,27	Missouri	5,49	87,99
Califòrnia	-4,19	109,05	Arizona	3,31	86,33
Illinois	-4,87	104,57	Utah	1,09	85,46
Washington	-2,32	104,41	Nou Mèxic	15,37	85,05
Hawaii	7,07	103,86	Oklahoma	6,07	81,84
Maryland	6,38	103,67	Maine	7,43	81,23
Texas	-0,97	103,23	Kentucky	8,44	79,43
New Hampshire	-6,36	98,58	Alabama	11,11	79,41
Lousiana	9,49	97,54	Idaho	3,58	78,31
Rhode Island	0,00	97,11	Carolina del Sud	5,99	78,06
Nebraska	1,64	97,09	Montana	8,39	76,38
Carolina del Nord	1,26	96,32	Arkansas	6,85	74,72
Geòrgia	0,16	94,72	Virginia de l'Oest	13,12	70,33
Dakota del Sud	8,44	94,37	Mississipi	16,62	65,72
Iowa	1,60	94,08			

Font: Montasell Piñol, G. i Sánchez Rata, E. (2012) *Comparació internacional de les balances fiscals de les regions amb el sector públic central: una anàlisi de l'efecte redistributiu*, Papers de Treball, núm. 1/2012, Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Economia i Coneixement.

Per tant, la conclusió que es pot extreure dels resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el govern central és el fet que les magnituds que presenta són molt més elevades que les que ofereix l'experiència internacional. Si es comparen les magnituds del dèficit de Catalunya amb les regions aportadores netes dels països analitzats en l'apartat anterior, s'observa que, amb l'excepció de dos estats adjacents a l'estat de Nova York, no hi ha cap regió que el seu dèficit fiscal sigui del ordre del 8% del PIB anual. Per aquest motiu, es pot concloure que el dèficit fiscal de Catalunya amb l'administració central és excessiu.

3. EL GUANY ECONÒMIC D'UNA CATALUNYA INDEPENDENT

La independència de Catalunya portaria a la desaparició del dèficit fiscal, ja que hi hauria un guany o dividend econòmic del voltant del 8% del PIB. No obstant això, també és cert que la Generalitat hauria d'assumir noves competències que comportarien més despeses, com ara l'administració de la Seguretat Social o afers exteriors. Per tant, hom es pot preguntar quin volum representarien aquestes despeses i si els ingressos fiscals permetrien finançar-les.

3.1. ELS INGRESSOS ADDICIONALS⁸

Suposem que del 2006 al 2011 Catalunya hagués estat un país independent, però que hagués mantingut el mateix sistema fiscal i la mateixa pressió fiscal que tenia estant dins de l'Estat espanyol.

En aquestes circumstàncies, els ingressos addicionals que hagués obtingut Catalunya estarien constituïts pels impostos generats al territori català i que actualment es queda l'Estat espanyol, menys les transferències de recursos que fa l'Estat a la Generalitat, ja que aquestes, lògicament, deixarien d'atorgar-se.

El quadre 8 mostra quins haguessin estat aquests ingressos addicionals. Cal assenyalar que en aquest càlcul es té en compte el seu efecte.. Per exemple, l'impost de societats pagat per empreses que tenen el seu domicili fiscal a Madrid i, per tant, recaptat a Madrid, però la factoria on produeixen se situa a Catalunya, l'impost es comptabilitza a Catalunya, que és on es localitza l'objecte imposable. Així doncs, es comptabilitzen aquests impostos com si Catalunya fos un estat independent, ja que en aquest cas aquestes empreses tribuarien a l'administració tributària catalana pels beneficis generats a Catalunya.

El quadre 8 també inclou els ingressos de la Seguretat Social, essent els més rellevants les cotitzacions socials. Seguidament hi hauria els recursos generats per l'IRPF, l'IVA i l'Impost de Societats. Per altra banda, també es constata com el 2008 i 2009 hi ha una forta davallada d'ingressos respecte als anys anteriors degut a la crisi econòmica. El 2010 i 2011 hi ha una certa recuperació. Així, en els anys de fort creixement econòmic, com van ser el 2006 i el 2007, els ingressos addicionals que hagués obtingut Catalunya haurien estat de 49.270 i 53.915 milions d'euros, respectivament. A partir d'aquest moment, els ingressos cauen fins als 40.877 milions del 2009, any a partir del qual es

⁸ Vegeu N. Bosch i M. Espasa (2014a i 2014b) i Consell Assessor per a la Transició Nacional (2014).

tornen a recuperar fins arribar als 44.363 i 45.317 milions el 2010 i 2011, respectivament.

Quadre 8									
Ingressos addicionals que obtindria Catalunya com Estat independent, 2006-2011									
(Milions d'euros)									
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011		
								% s/ total	
Impostos	27.364	30.432	23.626	17.729	23.561	18.802		41,49	
Impostos directes	17.676	20.809	15.750	11.715	12.989	11.517		25,41	
IRPF	9.488	11.024	9.587	6.901	8.941	7.553		16,67	
Imp. de societats	7.836	9.358	5.756	4.393	3.573	3.660		8,08	
Imp. renda no residents	275	341	317	329	368	281		0,62	
Altres	77	86	90	92	106	23		0,05	
Impostos indirectes	9.688	9.623	7.876	6.014	10.573	7.285		16,08	
IVA	7.204	6.850	5.208	3.615	8.064	5.468		12,07	
Imp. especials	1.916	2.183	2.089	1.863	1.931	1.200		2,65	
Imp. sobre primes d'assegurances	286	290	305	304	304	345		0,76	
Tràfic exterior	281	300	273	231	268	270		0,60	
Cotització sobre el sucre i la isoglucosa	1	-	1	1	6	2		0,00	
Taxes i altres ingressos	738	757	1.201	2.191	1.612	1.123		2,48	
Ingressos d'organismes autònoms, agències estatals i altres organismes públics	224	231	250	270	206	209		0,46	
Ingressos per cotitzacions de la Seguretat Social	22.890	24.573	25.590	24.908	24.663	24.604		54,29	
Altres ingressos de la Seguretat Social	351	275	293	312	295	257		0,57	
Ingressos empreses públiques (Ports de l'Estat i AENA)	700	799	812	783	790	704		1,55	
SUBTOTAL	52.267	57.067	51.772	46.193	51.127	45.699		100,84	
(-) Menys transferències a la Generalitat de Catalunya	2.997	3.152	4.852	5.316	6.764	382		0,84	
TOTAL INGRESSOS ADDICIONALS	49.270	53.915	46.920	40.877	44.363	45.317		100,00	

Font: Bosch, N. i Espasa, M. (2014), *12 arguments econòmics per a la independència*, Ed. Pòrtic, Barcelona, i Consell Assessor per a la Transició Nacional (2014), *La viabilitat fiscal i financera d'una Catalunya independent*, Generalitat de Catalunya.

Amb xifres del 2011, i obviant les cotitzacions socials, amb aquests ingressos addicionals, la Generalitat multiplicaria per 2,5 els seus ingressos tributaris.

Evidentment, aquests serien els ingressos anuals addicionals que el govern de la Generalitat de Catalunya tindria com a govern d'un estat independent, sota el supòsit que inicialment s'hagués establert: que Catalunya fos independent del 2006 al 2011 i s'hagués mantingut el mateix sistema fiscal i pressió fiscal. Ara bé, com a estat independent, Catalunya podria canviar els impostos. Un dels objectius que hauria de marcar-se el nou estat seria la lluita contra el frau, ja que, si aquest disminuís, es podrien recaptar més volum d'ingressos sense necessitat d'incrementar la pressió fiscal.

3.2. LES DESPESES ADDICIONALS

Si Catalunya fos un estat, la Generalitat hauria d'assumir una sèrie de competències que actualment encara són en mans de l'Estat espanyol (com, per exemple, les beques o el Sistema de la Seguretat Social) o que són pròpies d'un estat (com la política exterior o la política de defensa). La pregunta és quin cost suposa assumir aquesta despesa .

Si durant el període 2006-2011 Catalunya hagués estat independent i s'hagués fet càrrec de tot aquest conjunt de despeses, assumint la hipòtesis que es manté el mateix nivell de despesa i de serveis públics realitzat per l'Estat espanyol, l'increment de despeses per la Generalitat estaria al voltant de 36.000 milions d'euros anuals (quadre 10). Òbviament, una Catalunya independent no tindria per què assumir aquestes pautes de despesa pública però, com a exercici d'estimació, sembla adient establir aquesta hipòtesi.

Per comptabilitzar les despeses addicionals que hauria d'efectuar la Generalitat, per cada programa de despesa del pressupost de l'Estat espanyol, s'analitza si la Generalitat —com a govern d'un estat independent— hauria d'assumir-lo o no i, en cas de fer-ho, en quina mesura. Cal assenyalar que, molts serveis realitzats actualment per l'Estat espanyol, la Generalitat no els hauria d'assumir perquè aquesta ja els disposa, i actualment hi ha un clar solapament i duplicació de serveis. Aquest és el cas, per posar un exemple, de la despesa associada a l'Institut de la Mujer, ja que a Catalunya existeix l'Institut de les Dones.

Dins de les funcions pròpies que realitza l'Estat espanyol i que hauria d'assumir la Generalitat es troben els serveis públics bàsics, com són justícia, defensa, seguretat ciutadana, institucions penitenciàries i política exterior. En el cas de justícia, la principal actuació en termes de volum de despesa que no ha estat traspasada a la Generalitat és el programa tribunals de justícia i ministeri fiscal, en què la partida més important és el pagament dels sous i salaris del personal no traspasat a les comunitats autònomes, és a dir, jutges, secretaris judicials i fiscals, entre d'altres. En aquest cas, s'ha optat per considerar, com a despesa addicional de la Generalitat la despesa que l'Estat espanyol va fer directament a Catalunya en aquesta funció en el període analitzat.

Pel que fa al servei de defensa, s'assumeix la hipòtesi que el govern català tindria un comportament similar a l'espanyol i hi destinaria la mateixa quantia de recursos per càpita. Per tant, la despesa en defensa de l'Estat català s'ha calculat aplicant el pes relatiu de la població catalana (% de la població catalana sobre la població de l'Estat espanyol) al conjunt de programes de despesa en defensa en els anys analitzats. Aquesta mateixa argumentació s'ha utilitzat per estimar la despesa derivada de la política exterior.

La seguretat ciutadana i els serveis penitenciaris són també serveis bàsics d'un estat. En aquest cas, com que les institucions penitenciàries són un servei que està plenament traspasat a la Generalitat no s'ha de considerar cap mena de cost addicional. Per tant, només resta tenir en compte la part corresponent a la seguretat ciutadana que es correspon a la despesa vinculada als cossos de policia i guàrdia civil. Donat que, també en aquest cas, Catalunya té traspassades competències en matèria de policia, la magnitud més escaient per considerar quin seria el cost addicional és la despesa que l'Estat espanyol en el període analitzat va fer directament a Catalunya en aquest àmbit.

Un segon gran grup de polítiques de despesa actualment a càrrec de l'Estat espanyol, i que hauria d'assumir la Generalitat, són les relacionades amb la protecció i la promoció social. Dins d'aquesta gran rúbrica es troben els programes de serveis socials i promoció social, foment de l'ocupació, accés a l'habitatge i foment de l'edificació, i gestió i administració de la seguretat social. És important destacar que en aquest punt s'ha fet la hipòtesi que la Generalitat assumeix tots els compromisos contrets per l'Estat espanyol amb tots aquests col·lectius. Es tracta de programes que la majoria s'articulen en forma de transferències directes, per aquest motiu, s'ha considerat que la despesa addicional és la quantia d'aquestes transferències en el període estudiat.

Un tercer grup de polítiques de despesa que fa l'Estat espanyol són les vinculades a la sanitat, l'educació i la cultura. En aquest cas es considera que aquestes són competències totalment traspassades a la Generalitat i no té sentit tenir en compte el cost que actualment continua fent l'Estat espanyol en aquests àmbits. Per tant, aquestes despeses no es consideren, excepte en dos casos. D'una banda, dins de la funció d'educació, es considera el programa de beques i ajudes a estudiants, atès que és un programa que no ha estat traspasat a les comunitats autònomes i continua estan en mans de l'Estat. Per estimar el que suposaria aquesta despesa, s'ha optat per considerar

directament l'import de les beques i ajudes que l'Estat espanyol va atorgar als estudiants catalans als anys objecte d'estudi. La segona excepció fa referència a la funció de sanitat, on el principal programa de despesa que es troba sota aquesta rúbrica és l'assistència hospitalària de les Forces Armades. Per coherència amb el tractament realitzat amb la resta de programes vinculats a la defensa nacional, s'ha cregut oportú estimar la despesa addicional que suposaria per la Generalitat aquest servei com la resta de programes de defensa.

Un quart grup de polítiques de despesa pròpies d'un estat, i que en aquests moments les està duent a terme el govern central espanyol, són les de caràcter econòmic. Dins d'aquestes apartat hi ha les actuacions referents als diferents sectors econòmics, les infraestructures, el transport i les accions vinculades a la recerca, el desenvolupament i la innovació. En aquest cas, s'ha considerat com a despesa addicional per a la Generalitat la que l'Estat espanyol va fer directament al territori català del 2006 al 2011.

Resta el grup de polítiques de despesa catalogades com a actuacions de caràcter general, dins de les quals hi ha els programes d'alta direcció, serveis de caràcter general, administració financera i tributària, transferències a altres administracions públiques i deute públic.

Dins dels programes d'alta direcció trobem la prefectura de l'Estat, activitat legislativa, el control extern del sector públic, la Presidència del govern, entre d'altres. Per aquests programes no s'ha assignat cap despesa addicional, ja que la Generalitat ja disposa de l'organització pròpia d'un govern amb competències executives, legislatives i de control. Pel que fa a la funció "serveis de caràcter general", és el "d'administració perifèrica de l'Estat" el programa amb un major volum de despesa. Òbviament, per aquest servei no té sentit considerar cap quantia atès que, de nou, la Generalitat ja té les seves pròpies delegacions arreu del territori català. El mateix succeeix amb els programes relatius a administració financera i tributària. Val a dir, que això no significa que no s'hagi de reforçar algun d'aquests serveis, però no s'han d'implantar de nou.

Pel que fa a les transferències a altres administracions, cal només comptabilitzar com a despesa addicional les transferències que l'Estat atorga als ens locals catalans, ja que les que atorga a la Generalitat en concepte de finançament autonòmic ja no tenen raó de ser. Els anys 2009 i 2010 les transferències als ens locals es van incrementar substancialment com a conseqüència de la implementació del "Plan E" (Plan Español

para el Estímulo de la Economía y el Empleo). En el present còmput, s'ha optat per no considerar aquest Pla com una despesa addicional a assumir per la Generalitat, donat el seu caràcter purament conjuntural de la política estatal.

En relació als interessos del deute públic, s'ha considerat que Catalunya hauria de fer-se càrrec d'una part d'aquest cost financer que té l'Estat espanyol, ja que possiblement heretaria un percentatge de l'endeutament espanyol. Per tant, es computen una part d'aquests interessos⁹.

Cal també comptabilitzar la despesa que fan altres organismes i entitats públics estatals. En concret, del conjunt de l'amalgama d'organismes autònoms, agències estatals i altres organismes públics s'han considerat els necessaris per configurar un estat propi. Així, s'ha computat la despesa realitzada a Catalunya per l'Agència Estatal de l'Administració Tributària (AEAT) en els anys analitzats, ja que Catalunya hauria de disposar dels mitjans necessaris per fer front a la gestió i recaptació dels impostos. Un raonament similar es pot utilitzar en el cas del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC), si es considera que Catalunya ha de continuar apostant per la recerca.

L'anàlisi en detall del conjunt d'organismes i entitats posa de manifest que, més de la meitat del total de la seva despesa, correspon al Fondo Español de Garantía Agraria (FEGA), fons que té com a funció repartir els recursos del FEOGA-Garantia entre les comunitats autònomes. Aquest és un organisme que no suposa un cost addicional a la Generalitat, atès que la seva missió és gestionar els recursos de la política agrària comuna.

A part d'aquests organismes, n'existeixen d'altres que també operen a Catalunya, però tenen un pressupost molt reduït i en molts casos, la Generalitat ja té un organisme o entitat similar. Aquest seria el cas, per exemple, de l'Institut de les Dones, l'Institut de Meteorologia i l'Institut Nacional d'Estadística, entre d'altres. Per tant, en aquest casos no s'ha considerat cap tipus de despesa .

Una tercera administració que cal considerar és la Seguretat Social i els seus organismes. Actualment, aquesta administració està totalment centralitzada i, per tant,

⁹ A Bosch i Espasa 82014b) i Consell Assessor per a la Transició Nacional (2014) s'explica amb detall com s'han calculat els interessos computats.

cal considerar el volum de despesa que suposaria l'assumpció per part de la Generalitat d'aquesta competència. S'ha partit de la hipòtesi de que es mantindria l'actual nivell de prestacions i, per tant, l'actual nivell de despesa. Així doncs, i donat que aquesta despesa està altament territorialitzada, l'estimació de la despesa que suposaria per a la Generalitat seria la corresponent a la que va fer l'Administració de la Seguretat Social i els seus organismes a Catalunya del 2006 al 2011. Això vol dir fonamentalment computar la quantia actual de les prestacions econòmiques que realitza la Seguretat Social a Catalunya.

Finalment, s'inclouen les empreses públiques destinades a la creació de grans projectes d'inversió i que contribueixen a incrementar de manera significativa l'estoc de capital públic (AENA, Aigües de la Conca de l'Ebre (ACESA), Aigües de la Conca del Mediterrani (AQUAMET), Depuradora del Baix Llobregat, Canal Segarra-Garrigues, Gestor d'Infraestructures Ferroviàries (GIF/ADIF), Ports de l'Estat, Societat Estatal d'Infraestructures Agràries del Nort-Est, SA, Societat Estatal d'Infraestructures de Transport Terrestre (SEITTSA). En aquest cas s'ha considerat que l'augment de despesa per la Generalitat es correspondria amb les inversions directes d'aquestes empreses a Catalunya. Per tant, es comptabilitzen les inversions realitzades del 2006 al 2011.

En el quadre 9 es mostra el resultat de l'estimació seguint els criteris esmentats. Tal i com es pot comprovar, entre l'any 2006 i 2011 les despeses addicionals que hauria d'assumir la Generalitat van augmentar de manera considerable al passar dels 30.304 milions d'euros l'any 2006 als 39.507 l'any 2011. La despesa a assumir varia en funció de la política de l'Estat en aquell any concret, ja que es parteix de la hipòtesi que es manté el seu mateix nivell i estructura de despesa i de serveis públics. Òbviament, ja s'ha dit que una Catalunya independent no hauria per què seguir aquestes pautes de despesa pública.

En aquest punt, és necessari assenyalar que caldria aprofitar l'oportunitat de la creació d'un nou estat per millorar i modernitzar les estructures administratives i burocràtiques del govern català, amb l'objectiu de millorar l'eficiència i qualitat de la despesa pública.

Quadre 9							
Despeses addicionals que tindria Catalunya com a Estat independent, 2006- 2011							
(Milions d'euros)							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011 % s/ total
Polítiques de despesa de l'Estat							
Serveis públics bàsics	1.957	2.147	2.245	1.651	1.523	1.774	4,49
Justícia	142	104	99	82	85	123	0,31
Defensa	1.225	1.328	1.406	1.332	1.243	1.206	3,05
Seguretat ciutadana i institucions penitenciàries	468	585	605	99	83	312	0,79
Política exterior	122	130	135	138	112	133	0,34
Actuacions de protecció i promoció social	287	334	278	336	250	291	0,74
Serveis socials i promoció social	72	104	111	101	45	70	0,18
Foment de l'ocupació	2	2	2	0	0	0	0,00
Accés a l'habitatge i foment de la edificació	207	224	160	231	202	202	0,51
Gestió i administració de la Seguretat Social	6	4	5	4	4	19	0,05
Protecció de béns públics de caràcter preferent	116	131	155	177	151	283	0,72
Sanitat (Assistència hospitalària FFAA)	37	40	38	38	31	33	0,08
Educació (beques i altres ajuts)	79	91	117	139	120	250	0,63
Cultura	0	0	0	0	0	0	0,00
Actuacions de caràcter econòmic	1.406	1.604	1.850	2.425	1.348	982	2,49
Agricultura, pesca i alimentació	78	62	86	144	48	34	0,09
Indústria i energia	7	8	27	42	70	37	0,09
Comerç, turisme i pimes	17	15	14	13	13	16	0,04
Subvencions al transport	382	242	263	353	217	193	0,49
Infraestructures	689	980	1.147	1.387	703	442	1,12
Investigació, desenvolupament i innovació	225	290	306	479	281	245	0,62
Altres actuacions de caràcter econòmic	8	7	7	7	16	15	0,04
Actuacions de caràcter general	3.992	4.245	4.433	4.619	4.982	4.918	12,45
Alta direcció	0	0	0	0	0	0	0,00
Serveis de caràcter general	0	0	0	0	0	0	0,00
Administració financera i tributària	0	0	0	0	0	0	0,00
Transferències a les administracions locals	2.474	2.825	2.879	2.894	2.537	2.521	6,38
Interès del deute públic	1.518	1.420	1.554	1.725	1.884	2.397	6,07
TOTAL ESTAT	7.757	8.462	8.961	9.209	8.254	8.248	20,88
Organismes i entitats públiques							
Agència Estatal de l'Administració Tributària	212	224	239	226	235	450	1,14
Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC)	97	114	59	187	173	124	0,31
TOTAL ORGANISMES I ENTITATS PÚBLIQUES	309	338	298	423	408	574	1,45
Seguretat social i els seus organismes							
TGSS i entitats gestores	15.037	16.203	17.142	18.076	19.108	20.202	51,14
Mútues AT i MP	1.053	1.294	1.580	1.434	1.374	1.332	3,37
Servicio Público de Ocupación	3.383	3.596	4.167	6.617	6.170	6.186	15,66
Fondo de Garantía Salarial	93	109	132	174	279	363	0,92
Mutualidad General Judicial	8	8	9	10	10	9	0,02
Instituto Social de las Fuerzas Armadas	22	22	23	24	24	22	0,06
Mutualidad General de Funcionarios Civiles del Estado	125	132	136	141	143	138	0,35
Pensions classes passives	794	832	875	558	557	1.009	2,55
TOTAL SEGURETAT SOCIAL	20.515	22.196	24.064	27.034	27.664	29.261	74,07
Empreses públiques de caràcter inversor							
AENA	485	723	686	554	239	138	0,35
Aigües de la Conca de l'Ebre (ACESA)		28	57	84	6	77	0,19
Aigües de la Conca del Mediterrani (AQUAMED)	3	1	4	17	36	61	0,15
Depuradora del Baix Llobregat	41	0	0	0	2	0	0,00
Canal Segarra-Garrigues					66	0	0,00
Gestor d'Infraestructures Ferroviàries (GF/ADIF)	905	826	930	1.134	1.180	792	2,00
Ports de l'Estat	250	162	170	147	135	147	0,37
Societat Estatal d'Infraestructures Agràries del Nord-Est SA	39	20	19	12	3	5	0,01
Societat Estatal d'Infraestructures de Transport Terrestre (SEITSA)		88	150	257	288	209	0,53
TOTAL EMPRESES PÚBLIQUES INVERSORES	1.723	1.848	2.016	2.205	1.955	1.424	3,60
TOTAL DESPESES ADDICIONALS	30.304	32.844	35.339	38.871	38.282	39.507	100,00

Font: Bosch, N. i Espasa, M. (2014). *12 arguments econòmics per a la independència*. Ed. Pòrtic, Barcelona, i Consell Assessor per a la Transició Nacional (2014). *La viabilitat fiscal i financera d'una Catalunya independent*. Generalitat de Catalunya.

3.3. EL GUANY FISCAL

Una vegada comptabilitzats els ingressos i les despeses addicionals que tindria Catalunya com a estat, es pot veure el guany fiscal que es produiria. El quadre 10 mostra com els ingressos addicionals superen cada any a les despeses en tot el període analitzat. El saldo de les finances públiques (guany que obtindria Catalunya com a estat independent) varia en funció de la conjuntura econòmica. Així, per exemple, el 2007 el guany hagués estat de 21.071 milions d'euros, mentre que el 2009 de tan sols 2.007 milions. Aquest comportament es conseqüència, bàsicament, de la caiguda dels ingressos impositius, i de l'augment de les despeses vinculades a les prestacions d'atur i a les mesures anticíclics que va prendre el govern central espanyol.

Quadre 10								
							Mitjana	
Guany fiscal de la Generalitat							euros	
(Milions d'euros)							constants	
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	de 2011	% s/ PIB
1. Ingressos addicionals	49.270	53.915	46.920	40.877	44.363	45.317	47.509	24,38
2. Despeses addicionals	30.304	32.844	35.339	38.870	38.282	39.507	36.311	18,63
TOTAL (1-2)	18.966	21.071	11.581	2.007	6.081	5.810	11.198	5,75
Font: Bosch, N. i Espasa, M. (2014), <i>12 arguments econòmics per a la independència</i> , Ed. Pòrtic, Barcelona, i Consell Assessor per a la Transició Nacional (2014), <i>La viabilitat fiscal i financera d'una Catalunya independent</i> , Generalitat de Catalunya.								

De tota manera, donat que en el període analitzat hi ha anys de creixement i de crisi econòmica, segurament la mitjana dels ingressos i les despeses addicionals i dels guanys fiscals del període 2006-2011 expressa millor la tendència estructural. Per tant, una Catalunya amb estat propi tindria uns ingressos addicionals d'uns 48.000 milions d'euros (25% del PIB) i unes despeses addicionals d'uns 36.000 milions d'euros (19% del PIB). Això representa un guany d'uns 11.000 milions d'euros (6% del PIB).

Ara bé, al guany anterior derivat dels ingressos i de les despeses directes s'ha d'afegir el guany de deixar de participar en el finançament de la càrrega que suposa el dèficit pressupostari de l'Estat. L'existència d'un dèficit pressupostari implica que el sector públic s'endeuta i que, aquest deute, més tard o més d'hora, s'ha de tornar mitjançant els impostos que paguen els contribuents. Per tant, el dèficit d'avui suposa més impostos per demà. Si aquesta càrrega del dèficit pressupostari es té en compte quan es calcula el saldo de la balança fiscal, també ara s'ha de tenir en compte com una càrrega que es deixa d'assumir amb la independència i es pot comptabilitzar com un guany. Aquest exercici es fa per al 2011. Per tant, el guany obtingut el 2011 s'hi ha de sumar el de no haver d'assumir la participació en el dèficit pressupostari estatal i, per tant, la seva

càrrega financera futura, que s'eleva a 7.184 milions d'euros. Així el guany fiscal del 2011 passa a ser de 12.994 milions d'euros (quadre 11).

Aquestes xifres mostren la capacitat d'autofinançament del govern de Catalunya i la seva capacitat per poder, no només mantenir l'actual estat del benestar, sinó fins i tot per incrementar-lo.

Quadre 11		
Guany fiscal de la Generalitat, 2011		
	Milions d'euros	% s/ PIB
1. Ingressos addicionals	45.317	23,25
2. Despeses addicionals	39.507	20,27
3. SUBTOTAL (1-2)	5.810	2,98
4. Guany per deixar de finançar el dèficit públic estatal	7.184	3,69
5. TOTAL (3+4)	12.994	6,67
Font: Consell Assessor per a la Transició Nacional (2014), <i>La viabilitat fiscal i financera d'una Catalunya independent</i> , Generalitat de Catalunya.		

Finalment cal fer tres precisions. La primera és que els resultats del guany fiscal obtingut no coincideixen amb les xifres del dèficit fiscal de Catalunya amb l'administració de l'Estat. Això és perquè les despeses addicionals que es comptabilitzen no són exactament les que es computen en el càlcul de la balança fiscal, ja que com s'ha dit abans hi ha despeses estatals que no es tenen en compte com a despeses addicionals perquè deriven d'unes competències que suposen una duplicitat amb les competències que actualment ja exerceix la Generalitat.

La segona precisió té a veure amb la part del deute espanyol que heretés la Generalitat, ja que en aquest guany fiscal s'hi hauria de minorar la possible amortització d'aquest deute que heretés Catalunya en cas d'esdevenir un Estat independent.

La tercera precisió té a veure amb les contribucions que hauria de fer Catalunya a organismes internacionals dels quals en formés part (Unió Europea, FMI, entre d'altres). Pel que fa al saldo de Catalunya amb la Unió Europea, des del seu origen (1986) ha estat negatiu, contràriament al saldo positiu que manté l'Estat espanyol. Segons el Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat, el saldo fiscal mitjà anual de Catalunya amb la Unió Europea és en el període 2007-2013 del 0,72% del PIB. Això representa una aportació anual al voltant de 1.400 milions d'euros. Per

tant, del guany fiscal obtingut per la independència de Catalunya si hauria de detreure aquest saldo negatiu amb la Unió Europea.

Ara bé, la no consideració de totes aquestes aportacions en aquest estudi, no altera substancialment els resultats obtinguts.

Finalment cal mencionar, que a part del guany fiscal anterior, una Catalunya independent tindria altres guanys econòmics. D'una banda, la major despesa pública i que es traduiria en un major volum d'ocupació, compra de béns i serveis i inversió. D'altra banda, la possibilitat de definir i dissenyar les polítiques econòmiques necessàries per a la societat catalana.

4. CONCLUSIONS

- ✓ Catalunya està vivint un moment històric, ja que és possible que esdevingui un estat independent. Aquest fet fa que hom es pregunti si és viable des d'un punt econòmic. La balança fiscal amb el sector públic central de l'Estat espanyol és un bon indicador per analitzar aquesta viabilitat.
- ✓ La balança fiscal de Catalunya és la diferència entre les despeses que el sector públic central destina a Catalunya i els impostos i altres ingressos aportats des de Catalunya al sector públic central.
- ✓ Pel que fa al càlcul de la balança fiscal hi ha un debat intens sobre quantes metodologies hi ha i quina és la millor. Només n'hi ha dues avalades acadèmicament: la del flux càrrega-benefici i la del flux monetari. Les diferències provenen de com es comptabilitzen territorialment els impostos i les despeses.
- ✓ Els resultats de la balança fiscal posen de manifest que Catalunya té dèficit fiscal amb el sector públic central, és a dir, el que s'aporta al sector públic central és molt més gran que el que es rep. Aquesta diferència, que representa la contribució en forma de serveis públics o despesa pública que els catalans fan a l'Estat sense retorn, l'any 2011 era de 15.006 milions d'euros, segons l'enfocament del flux monetari i de 11.087, segons el de la càrrega-benefici.
- ✓ Així mateix, segons l'enfocament del flux monetari, Catalunya presenta de mitjana del període 1986-2011 un dèficit fiscal de l'ordre del 8% del PIB català. El dèficit fiscal segons l'enfocament càrrega-benefici adopta una mitjana del 6,1% del PIB, dos punts per sota de l'altre enfocament.

- ✓ La qüestió aquí és analitzar si la magnitud del dèficit fiscal que pateix Catalunya és excessiva o no. Com es pot valorar tot plegat? Hi ha un primer criteri que és de tipus normatiu. Es podria trobar cert consens en la següent afirmació: un territori ha de contribuir a les arques estatals d'acord a la seva riquesa (PIB) i ha de rebre d'acord a les seves necessitats, i aquestes necessitats bàsicament venen representades pel pes de la població. Per tant, si s'apliqués aquest criteri normatiu el dèficit fiscal de Catalunya hauria de reduir-se uns 4 punts percentuals del PIB. És a dir, en lloc d'estar situat al 8% del PIB, hauria d'estar situat al 4% del PIB.
- ✓ Així mateix, la conclusió que es poden extreure dels resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el govern central és el fet que les magnituds que presenta són molt més elevades que les que ofereix l'experiència internacional.
- ✓ La independència de Catalunya portaria a la desaparició del dèficit fiscal, per la qual cosa hi hauria un guany o dividend econòmic del voltant del 8% del PIB. No obstant, això, també és cert que la Generalitat hauria d'assumir noves competències que comportarien més despeses, com ara l'administració de la seguretat social o assumptes exteriors.
- ✓ Una Catalunya amb estat propi tindria uns ingressos addicionals d'uns 48.000 milions d'euros (25% del PIB) i unes despeses addicionals d'uns 36.000 milions d'euros (19% del PIB). Això representa un guany d'uns 11.000 milions d'euros (6% del PIB). Per tant, hom es pot preguntar quin volum representarien aquestes despeses i si els ingressos fiscals permetrien finançar-les.
- ✓ Finalment, el guany fiscal anterior una Catalunya independent tindria altres guanys econòmics. D'una banda, la major despesa pública i que es traduiria en un major volum d'ocupació, compra de béns i serveis i inversió. D'altra banda, la possibilitat de definir i dissenyar les polítiques econòmiques necessàries per a la societat catalana.

Bibliografia

- BOSCH, N. i ESPASA, M. (2014a), “La viabilidad económica de una Cataluña independiente”, *Revista de Economía Aplicada*, 64, pàgs. 135-162
- BOSCH, N. i ESPASA, M. (2014b), *12 arguments econòmics per a la independència*, Ed. Pòrtic, Barcelona.
- BOSCH, N., ESPASA, M. i SOLÉ-OLLÉ, A. (Ed.) (2010), *The political economy of inter-regional fiscal flows*, Edward Elgar Publishing Ltd, Cheltenham.
- CONSELL ASSESSOR PER A LA TRANSICIÓ NACIONAL (2014), *La viabilitat fiscal i financera d'una Catalunya independent*, Generalitat de Catalunya.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (2012), *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009*, Monografia, n° 14, Departament d'Economia i Finances, Barcelona.
- LÓPEZ CASASNOVAS, G. (2014), “El debate de las balanzas fiscales: dialogo de sordos”, IEB Report I/2014, Barcelona, pàgs. 10-13.
- MONTASELL PIÑOL, G. i SÁNCHEZ RATA, E. (2012), *Comparació internacional de les balances fiscals de les regions amb el sector públic central: una anàlisi de l'efecte redistributiu*, Papers de Treball, n° 1/2012, Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Economia i Coneixement.
- RUGGERI, G.C. (2010), “Interregional fiscal flows. Canada”, en Bosch, N., Espasa, M. and Solé-Ollé, A., *The Political Economy of Inter-Regional Fiscal Flows: Measurement, Determinants and Effects on Country Stability*, Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd. pàgs. 125–149.